

Posudek vedoucí práce na bakalářskou práci Kataríny Prikrylové Individuální rozpoznávání u papoušků šedých

Katarína sepsala bakalářskou práci, jejíž hlavní těžiště spočívá v empirické studii, jejímž cílem bylo ověřit, zda papoušci šedí dokáží rozpoznat své druhy z fotografií a zjistit, které znaky jsou pro ně při vizuálním rozpoznávání důležité. V teoretické části se přiměřeně tématu výzkumu soustředila na individuální rozpoznávání na základě vizuální informace, a to jak u člověka, tak u primátů a ptáků. Podařilo se jí otevřít řadu důležitých témat, která v této problematice existují, např. role očí, úst/zobáku a dalších obličejových znaků pro rozpoznání druhu či individuality, důležitost barvy a tvaru, odlišnosti ve vnímání 2D obrazu u ptáků a člověka. U takto naznačených témat pak i naznačila, zpravidla odkazem na relevantní zahraniční studii, jak může bádání v takové oblasti vypadat a jakých výsledků může dosahovat. Zůstala ale na úrovni otevírání témat a náznaků, nedospěla ani v jednom tématu ke skutečnému review literatury, což bylo pravděpodobně způsobeno nedostatkem času a opomenutí značné části relevantní literatury. Přesto teoretická část přináší dostatečnou oporu k části praktické, vysvětluje, proč byl design zvolen právě tím způsobem, jakým byl zvolen a dokládá to literárními odkazy. Čtenáři sice poskytuje málo konkrétních dokladů, ale celkové shrnutí literatury dává poměrně odpovídající obraz skutečného stavu problematiky. Mnohem víc pozornosti by však mohlo být věnováno teoretickým tématům, které přesahují záběr empirické části, např. psychosociálním aspektům vizuálního rozpoznávání u lidí a ptáků (např. specifikum lidského obličeje, důležitost sociální percepce u člověka, porovnání sociality člověka a papoušků).

Naopak empirická část stojí na obrovském kusu práce, kterou Katka, spolu se svou partnerkou v tréninku Barborou Valentovou, odvedla během minulého akademického roku. Katka do laboratoře vstupovala ve chvíli, kdy naši papoušci odmítali cvičit a selhávali i v úlohách, které již dříve bez problémů zvládli. Katčině dvojici se podařilo tento nepříznivý stav otočit a přimět papoušky opět k výkonům, které bychom od nich očekávali. Její úspěch bych přikládala jednak jistému nadání pro práci se zvířaty, ale také ochotě věnovat se jim pravidelně a vytrvale. Mimo samotné cvičení měla Katka na starosti náročnou přípravu cvičebních pomůcek (bylo potřeba vyrobit stovky podnětových karet) a samozřejmě provádění průběžných a závěrečných analýz. Ve všech fázích výzkumu byla velmi ochotná a spolehlivá a během tréninku nedělaly s Bárou chyby. I při zpracování metodické části do bakalářské práce je vidět, že Katarína celému postupu dobře rozumí a popisuje ho bez chyb a většinou i poměrně obratně, přesně a s důrazem na nejdůležitější aspekty designu. Také popis výzkumných subjektů je velmi trefný. Pouze na str. 29 se vloudil jeden nepřilíš smysluplný odstavec. Možná by ale bylo vhodnější některé postupy prezentovat formou tabulek či v bodech, protože celý postup byl natolik složitý, že je pro čtenáře obtížné se v něm pouze na základě plynulého textu zorientovat. I obrázků mohlo být více. Větší pozornost mohla být věnována předcházejícím výzkumům, které papoušci v laboratoři absolvovali, už pro individuální srovnání, jak si který vedl a na co jsou zvyklí.

Dál pak Katarína prezentuje množství analýz, které jsou většinou také naprosto správně zvoleny, ačkoli zde se častěji vloudily nepřesnosti. Na str. 34 jsou nějaké zmatky ohledně výsledků předfáze. Z analytických postupů mi chybí porovnání posledních 30 pokusů tréninkové části Fáze 2(a) s prvními 30 pokusy testové části Fáze 2(b). Takové srovnání podává zajímavější informaci než porovnání prvních 30 pokusů tréninkové fáze, kdy si papoušci zřejmě nebyli ještě jistí, jak mají úlohu řešit, a prvních 30 pokusů testové fáze. Naopak srovnání stavu, kdy papoušci dosáhli kritéria a naučili se odlišovat identitu 3 vybraných papoušků v tréninku (tedy úspěšnosti v posledních 30 pokusech) se začátkem testování (kdy porovnávali jiné 3 papoušky na fotografiích) svědčí zaprvé o tom, jestli zvládli přenést pravidlo výběru stejného, ale také a hlavně o tom, jestli papoušky na fotce poznají spontánně, aniž by se to museli učit. Dále na základě grafu 3c není jasné, jakým způsobem papoušci

splnili kritérium pro postup do Fáze 2b. Dále srovnání úspěšnosti ve fázi 2a (trénink) a 2b (test) by mimo to, že má být provedeno z posledních 30 pokusů fáze 2a, dávalo smysl, pokud by úspěšnost v testu byla nižší než v tréninku. Pokud je však vyšší, není pochyb o tom, že papouškovi nedělalo problém přenést pravidlo na nové podněty. A konečně interpretace výsledků Fáze 3 se zbytečně zaměřuje na relativní úspěšnost v jednotlivých typech modifikovaných karet. Tomu by ale mělo předcházet vyhodnocení absolutní úspěšnosti v rozpoznávání těchto typů karet a případně porovnání úspěšnosti s modifikovanými kartami vůči kartám nemodifikovaným. Není totiž možné přehlédnout, že papoušci dosahovali zpravidla lepší úspěšnosti u karet modifikovaných než původních. Tyto nepřesnosti se promítají i do diskuze, která má spoustu výborných momentů, ale některé důležité závěry opomíjí. Především je potřeba zdůraznit, zda jsme potvrdili u žáků schopnost individuálního rozpoznávání. Dále zda se nám vůbec podařilo vytipovat nějaký znak fotografie, který schopnost individuálního rozpoznání významně snižuje. Na závěr by měl být velmi jasně pojednán rozdíl mezi schopnostmi individuálního rozpoznávání u papoušků šedých a holubů.

Ačkoli samotné sepsání bakalářské práce proběhlo v časovém presu a některé věci nejsou zcela dotažené, celkově vedla spolupráce s Katkou k podstatnému výzkumnému pokroku a výsledky, které se jí a spolupracujícím kolegyním podařilo získat, nebude těžké publikovat. Proto hodnotím její celkový pracovní výkon v rámci bakalářského projektu jako výborný.

Jitka Lindová